

Personer, så som
jag lärde känna dem

Melina Lindroos

Personer, så som
jag lärde känna dem

Lahtis Yrkeshögskola
Design- och konstinstitut
Utbildningsprogrammet i formgivning
Konstindustriella inriktningalternativet
Smyckesformgivning
Kunskapsprov
Våren 2015
Melina Lindroos
Handledare: Helena Lehtinen och Essi Pullinen
Opponent: Henna Laitinen

Vi dö, men vi dö icke,
ty vi leva vidare i
deras hjärtan
som älska oss

- Okänd poet

Sammanfattning

Personer, så som jag lärde känna dem -projektet handlar om skribentens gammelmor- och farföräldrar. Hon bad släktingar skriva brev om personerna och formade sedan en egen bild om dem på basis av släktingarnas minnen och tankar. Läsandet fick skribenten att reflektera på sina egna värderingar och människorelationer och hade därför en identitetsuppbyggande effekt.

Flaskposttraditionen fungerade som inspirationskälla till materialvalet. Objekten blåstes i glas av professionella glasblåsare. Formspråket och färgerna var beskrivande element för personerna. För att understryka sekretessen i brevskrivandet och personernas integritet sattes fragment från breven som ”lockbete” i varje glasobjekt. En silverpropp slöt glasformen och gjorde den vattentät. Nät knöts som hållare till objekten.

Inom kunskapsprovets ramar gjordes fyra smyckesobjekt i glas, vilka beskriver fyra gammelmor- och farföräldrar av åtta. Av dem är en färdig och de tre andra i processen. De fyra övriga utvecklas senare. Skribenten kommer att göra fotoinstallationer och en enkät.

Nyckelord: gammelmor- och farföräldrar, brev, minnen, tid, identitet, glasblåsning

Abstract

The project *Personer, så som jag lärde känna dem* (Persons, the way I got to know them) is about the writer's path of getting to know her great grandparents through letters from her relatives. Their memories and thoughts were her source of information. The reading resulted in self-reflection and had therefore a key role in building of the writer's identity.

The tradition of messages in bottles inspired the choice of glass as material. The glass objects were blown by professionals. The shapes and colors were describing elements for the persons. Letter fragments were put inside each glass shape as a ”bait” in order to emphasize the confidentiality of the letters and the integrity of the persons. A silver stopper sealed the object waterproof and inaccessible. Nets were tied as holders for the objects.

Four glass shapes were made, describing four persons out of eight. One object is complete and the three others are in progress. The four remaining ones will be made later. The writer will make photo installations and a survey.

Keywords: great grandparents, letters, memories, time, identity, glassblowing

Innehållsförteckning

1 Inledning	10-11	10 Tillverkan av smyckena	68-89
2 Tanken fick sin start	12-13	10.1 Bakgrund	68-69
3 Att skriva brev	14	10.2 Glasblåsning	68-69
3.1 Brevtraditionen och dess betydelse förr	14	10.2 Slutresultatet	68-69
3.2 Brevskrivandet som del av projektet	14	10.3 Känslor av samarbetet	68-69
3.3 Sigillen	20-21	11 Proppen	91
4 Skrivprocessen	22-53	12 Näten	91
5 Mottagandet av breven	55	13 Brevfragmenten	92-95
6 Att minnas och att berätta	56	14 De slutliga smyckesobjekten	97-105
6.1 Hur brevläsandet påverkade mig	56-57	15 Fortsättningsplaner	107
6.2 Nostalgins påverkan	59	15.1 Smyckena	107
6.3 Hur uppgiften påverkade skribenterna	59	15.2 Fotoverk – minnen och gravar	107
7 Gammelmor- och farföräldrarna	60	15.3 Frågeformulär	107
7.1 Mina minnen i jämförelse med bilden jag fick efter läsandet	60-63	16 Självvärdering	108-109
8 Utgångspunkten till formspråket	65	17 Källor	111
9 Skisser om personerna	66-67		

1 Inledning

”Olov A. Hixén, Managing Director Pekema Oy” stod det på visitkortet som låg i hans gamla kameraväska. Han var min farmors far och han dog när jag var ett år gammal. Den enda historien som jag kände till om honom var dagen då han dog. Det var en sommar morgon i Bromarv när hans hjärta gav efter vid kastanjeträdet ute på gården.

Jag ville veta mer och bestämde mig för att be släktingar skriva brev till mig om honom. När svaren såväl började trilla in genom postluckan förstod jag att projektet är någonting som jag vill utvidga. Projektet utvidgades till att handla om alla mina gammelmor- och farföräldrar och jag började kalla det för *Personer, så som jag lärde känna dem*.

2 Tanken fick sin start

Den 12 januari 2014

Fafi visade mig Leicans delar. Med ganska hårda grepp lyfte han på dem och knackade med pekfingernageln på ytorna, medan han förklarade hurdana kvalitétévaror det är fråga om. Fami satt och fnissade bredvid, hon såg hur orolig jag kände mig över Fafis hanterande av de fina gamla kameradelarna.

När jag kom tillbaka till Halle, min utbytesstad, efter det trevliga veckoslutet i Berlin, började jag granska delarna. Med kameran följde en väska med olika tilläggdelar. I väskan hittade jag bland annat en exponeringsmätare, olika objektiv och självutlösare. Men det som fäste min blick alldeles extra var ett gammalt visitkort som fanns där inne. På visitkortet stod "Olov A. Hixén, Managing Director Pekama Oy". Jag visste från tidigare att kameran hade tillhört min farmors pappa Ola, men inte förrän jag fick visitkortet i handen började jag verkligen fundera på vem han hade varit.

Jag var bara ett år gammal när han gick bort, men hade sett honom många gånger under det året. Några minnen har jag inte, men det jag alltid har hört berättas om honom var dagen då han gick bort. Det lär ska ha varit en sommardag år 1992 på mina farföräldrars sommarställe i Bromarv. Vid det skedet var Ola 67 år gammal. Ola var ensam på stugan i all sköns ro. Han hade stigit upp för att ta ett morgonkiss vid kastanjeträdet utanför huset då hans hjärta plötsligt stannade. Händelsen har alltid berättats till mig med en lugn och neutral ton, så på något sätt har den alltid känts mera fin än sorglig.

Det att jag endast visste slutet på hans liv kändes trots allt som allt för bristfällig information. Jag blev plötsligt väldigt nyfiken att veta mer, och allra mest, om hurudan person han hade varit. Jag visste att de som kunde ge mig de bästa svaren var mina egna släktingar som hade känt honom. Jag funderade på intervjuer och texter, men eftersom jag då vistades i Tyskland på grund av mina utbytesstudier kändes textalternativet som det mest naturliga. Jag bestämde mig för att be släktingar som känt Ola skriva till mig om honom. Det fick handla om precis vad som helst och vara hur långt eller kort som helst. Personerna som jag bad skriva var mina föräldrar, farföräldrar och fastrar. Förfrågningarna gjorde jag genom email eller Facebook-meddelanden. Alla svarade jakande och inom några månader började

brev trilla in genom postluckan. Det var alldeles härligt. Svaren var med omtanke skrivna och fyllda med en massa olika minnen och historier.

Eftersom början var så lovande måste jag utvidga projektet till att handla om alla mina gammelmor-och farföräldrar, inte endast om Ola. Därmed kom mitt projekt att handla om åtta personer; Olov, Gunvor, Hakon, Ingrid, Torsten, Hedvig, Kalervo och Maria.

Varför jag valde att "forska" just dessa personer har att göra med mitt intresse för mina rötter samt psykologi. Det är inte ovanligt att vela veta sitt ursprung, speciellt då man söker svar om sig själv. Ett av mina centrala mål i livet är att vara tillfreds med den jag är och att förstå och ifrågasätta mig själv för att vara en bra medmänniska. För att förstå mig själv måste jag granska mig i ett större sammanhang: min sociala och geografiska omgivning, min uppväxt, mitt ursprung, mina livs vanor, min personlighet mm. Därför valde jag att fortsätta mitt granskande från rötterna.

På våren 2014, då jag ännu inte visste vart mitt projekt skulle leda, skickade jag förfrågningarna per email och Facebook-meddelanden. Ett halvt år senare, på hösten 2014, var det klart för mig att jag ville skriva de övriga förfrågningarna angående de andra gammelmor- och farföräldrarna som brev. Brevskrivandet kändes som ett mera personligt alternativ och också mera logiskt med tanke på att jag hoppades på att få svaren i brevformat.

3 Att skriva brev

3.1 Brevtraditionen och dess betydelse förr

Brevtraditionen i Norden härstammar från 1800-talets början, då det mest var präster och andra högutbildade män som kunde skriva. Folket gick till prästerna för att diktera sitt meddelande och prästerna skrev. Privata budbärare transporterade sedan breven till önskad mottagare, inte postverket som idag. Postverket kom till på 1800-talets slut och detta gjorde skickandet av brev betydligt billigare och snabbare. I och med industrialiseringen blev också skrivredskapen billigare, de som tidigare varit en elit vara. (Edlund, 2012, 43-48)

Brevens betydelse var väldigt stor i slutet på 1800-talet. Ett uteblivet brev kunde till exempel symbolisera att förhållandet mellan brevväxlarna tagit slut eller i värsta fall döden. I boken *Att läsa och att skriva. Två vågor av vardagligt skriftbruk i Norden 1800-2000* av Ann Catrin Edlund berättas ett exempel om en kvinna som skulle föda barn och efter födseln svara till sina föräldrar med ett brev. Kvinnan svarade aldrig föräldrarna och då visste de att hon hade avlidit under födseln. I breven förmedlades också annan viktig information eller frågor, som fririer och svar på frierierna. Brevväxlingen hade alltså en stark social betydelse men också var den viktig för uppbyggandet av identiteter. Genom skrift kunde man precis som idag tillfredsställa vissa inre behov. Man ville bearbeta eller helt enkelt skriva ut sina tankar för att förstå sin omvärld och kanske därmed också sig själv. (Edlund, 2012, 45, 52-54)

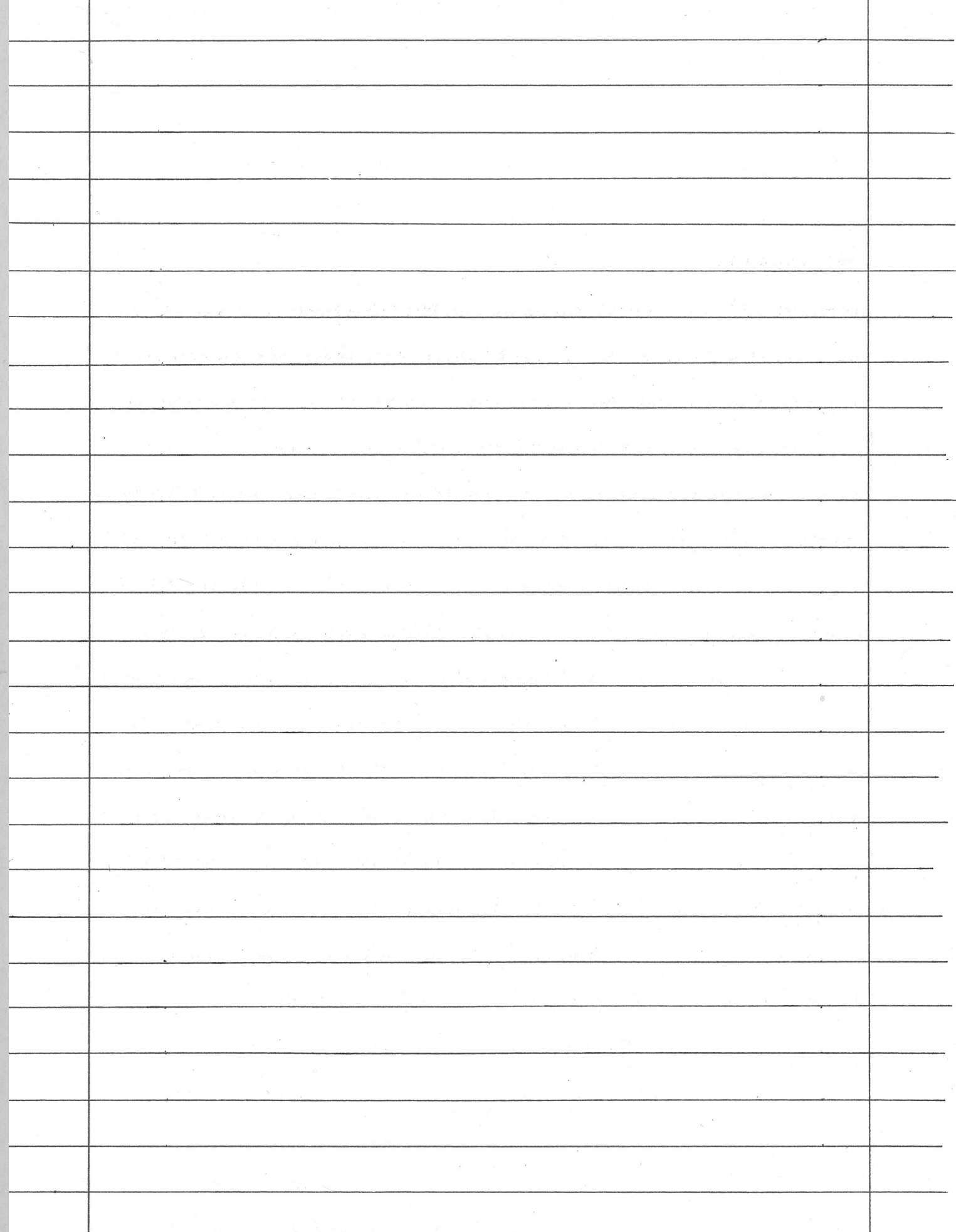
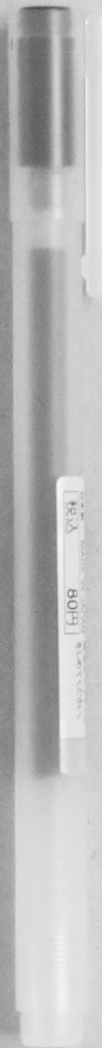
3.2 Brevskrivandet som del av projektet

Som motvikt till de sociala medierna och dagens snabba tempo, ville jag ”gå tillbaka” till brevskrivandet med personlig kontakt, tid och närvaro. Jag valde att skriva brev till släktingar och bekanta som hade känt mina gammelmor- och farföräldrar. Det viktigaste för mig var att finna den rätta lugna stunden för skrivandet.

För att komma igång bestämde jag mig för att först planera brevens och kuvertens utseende. Jag valde ett ljusgrått papper i storlek A4 och ett brunt kuvert i storlek A6. Frimärkena samlade jag från olika postkontor för att hitta så många olika som möjligt. Det var viktigt att varje person skulle få ett frimärke som passade just honom eller henne. Brevens layout bollade jag med en

tid, tills jag förstod att skaffa mig en stämpel där man kunde byta bokstäverna. Som rubrik till varje brev stämplade jag på det ljusgråa pappret projektets namn: Personer, så som jag lärde känna dem. Efter rubriken kom själva innehållet skrivet för hand med en svart gelpenna. På kuvertet stämplade jag avsändaradressen och skrev mottagaradressen med samma svarta gelpenna som brevets innehåll. Till sist slöt jag varje brev med en vit sigill.

3.3 Sigillen

Sigillen blev för mig ett viktigt element i brevet. Förr var det sigillen som höll brevet slutet, om sigillen var sönder var det ett tecken på att brevet hade öppnats. På sigillen stod också oftast avsändarens initialer. (Edlund, 2012, 48-49) Mina kuvert hade färdigt klubb vid fliken som stänger brevet, och därför hade sigillen inte den ursprungliga uppgiften på mina kuvert. För mig var sigillen viktig för ritualens skull. Efter skrivandet, stämplantet och vikandet in i kuvertet kändes sigillstämplantet som en viktig avslutning på skrivprocessen. På varje brev smalt vaxet olika och bildade vackra marmor-liknande mönster när det brände sig. Det var både en njutning och ett spänningsmoment – kommer sigillen att lyckas och hurudan blir den?

Ursprungligen hade jag tänkt att projektets namn skulle stå på sigillstämplantet, men märkte efter ett fotoetsningstest att resultatet blev alldeles för svagt och att kopparskivan som texten stod på var alldeles för tunn. Den ledde värmen så snabbt att det smultna sigillvaxet fastnade på kopparplattans yta. Nästa stämpel gjorde jag av tjockare mässingskiva och slog in bokstaven M – för Melina. Jag valde att endast ha min första bokstav på stämplantet för att göra det mera familjärt och stilmässigt enkelt.

4 Skrivprocessen

Sjelva skrivandet var en underbar upplevelse när jag såväl kom igång. Mest njöt jag av lugnet. Att få välja ut en skön stund i den hektiska dagen och bara sitta ner för att skriva till någon som är viktig. Personerna som jag skrev till var till största delen bekanta släktingar, men där fanns också personer som jag för första gången tog kontakt med. Innehållet varierade därför stort. I de flesta fallen började brevet med en personlig hälsning och gled sedan mot presenterandet av projektet. I brevet bad jag personen skriva om en viss utvald person. Jag hade förberett en lista var jag hade tänkt ut vem som skulle passa att skriva om vilken gammelmor- eller farförälder. Enligt listan skulle jag som bäst motta ungefär fyra brev om varje gammelmor- eller farförälder, dvs. 34 brev allt som allt. Fem av förfrågningarna hade jag skickat på våren 2014 via email och Facebook-meddelanden. På hösten 2014 insåg jag att jag vill skriva de övriga breven traditionell väg och skickade således de 29 andra per post i februari 2015. I förfrågningen bad jag mottagaren skriva vad som helst och hur långt eller kort som helst om den utvalda gammelmor- eller farföräldern, jag hade inga dess värre kriterier.

Skrivandet gav mig mycket glädje. Tanken av mottagaren och det faktum att jag gör någonting trevligt för en annan, fick mig att känna värme och lycka. Skrivupplevelsen med brev är totalt annorlunda än det vanliga email skrivandet eller de sociala medierna. Det känns mera personligt och närvarande, kanske just för att det kräver mera tid. Personligen upplever jag också ritualaktigheten i brevskrivandet viktig: skriv, vik, stäng och sänd.

5 Mottagandet av breven

Det kittlade i magen och kändes alldeles härligt när de första breven började trilla in genom postluckan. Varje brev var annorlunda och unikt och man visste inte vad som väntade en när man såväl kom åt texten. En del var skrivna för hand, en del på dator, en del skickades per post, en del gavs personligen och en del kom via email och ett via Facebook. De som kom elektroniskt printade jag ut innan jag läste dem för att i lugn och ro få läsa utan datorskrämmor inblandade. Att läsa från papper kändes behagligare och mera värdefullt.

Alla brev kändes väldigt värdefulla. Det var speciellt spännande att se hur de olika mottagarna reagerade på uppgiften och om vad de valde att skriva. Medan jag läste om de olika gammelmor- och farföräldrarna lärde jag mig inte bara mycket om denna huvudperson, men också om skribenten. Ur hurudant perspektiv valde skribenten att skriva? Hur mycket? Positivt, neutralt eller negativt?

6 Att minnas och att berätta

Vi dö, men vi dö icke,
ty vi leva vidare i
deras hjärtan
som älska oss

- Okänd poet

När jag tänker på minnen eller att minnas tänker jag på historier. Fina berättelser som morföräldrarna berättat om tiden när de träffades, eller skrämmande historier som mamma berättat om sin konstskolelärare som ”såg övernaturliga saker”. De är historier som berättats i speciella stunder där man varit väldigt närvarande och spenderat tid tillsammans. Varje berättelse som berättas kräver egen tid och plats. Historierna går från generation till generation och knyter människor samman. De ändras också beroende på hur åhöraren själv upplever historien då han eller hon första gången hör den, och med tiden när vi gör nya associationer. Effekten kan bli som i trasiga telefonen: intrigen förändras, får nya effekter och nyanser och delar av den ursprungliga versionen kanske helt och hållet faller bort. Det hör visserligen den muntliga berättar traditionen till. (National Geographic, 2013, 73, 76) I skriven form är det annorlunda, då den ursprungliga historien förvaras oförändrad så länge ”beviset” existerar.

I breven som jag mottagit ser jag ett berättartraditions-mönster: skribenten har satt sig ner och tagit sin tid för att berätta sin eller ”huvudpersonens” historia vidare. I varje brev får jag läsa om skribentens uppfattning om en viss specifik person. För skribenten kan relationen mellan honom och huvudpersonen ha varit väldigt personlig eller också rent av kall eller avlägsen. Varje person fick välja exakt hur mycket han eller hon vill berätta och hur personlig berättelsen är.

6.1 Hur brevläsandet påverkade mig

Brevläsandet satte igång många tankar inom mig, jag märkte att jag själv också började känna mig väldigt nostalgisk. En del av historierna var skrivna med sådan inlevelse och värme. De kunde utöver texterna innehålla fotografier och teckningar. Jag insåg medan jag

läste igenom de vackra och positiva texterna att jag själv önskade att någon skulle skriva om mig på ett liknande sätt och att någon efter min tid också skulle berätta mina historier vidare med lika stor entusiasm. Kanske skribenterna också kände så medan de skrev?

Läsandet fick mig att tänka på mina egna människorelationer. Jag stannade upp och lät minnena sväva förbi i mina tankar. Jag gjorde uppteckningar av känslorna. Plötsligt hade jag skrivit flera sidor om mina barn-domsår och känslor relaterade till olika situationer där mina föräldrar varit närvarande. Det kändes lättande och stärkande. Medan jag skrev klarnade många saker upp för mig som tidigare saknat svar och att minnas de positiva stunderna gav mig mycket energi.

”Jag satt tyst och bara ritade för mig själv. Mamma var hemma och jag minns att det kändes bra. Det var en lugn och trevlig stämning. Ellen och Fille var inte där, kanske sov Ellen, eller så var hon någon annanstans och Fille var troligtvis inte född ännu. Han var då ännu en stjärna, som mamma brukar säga. Mamma kom in i mitt rum med mera pennor. Jag tittade på henne och sade ”tack” med min tysta röst. Mamma hade antagligen så mycket på sina tankar just då så hon gick bara glatt ut men glömde att svara ”varsågod”. Jag minns den där situationen så bra: hur jag tittade på henne men såg att hon inte ”såg” mig. Jag fick en stor klump i halsen och det gjorde ont inombords. Jag grät länge för mig själv tills mamma nästa gång råkade gå förbi och märkte det. Minns hur hon kramade om mig och tröstade ”men lilla gumman, förlåt, det var inte alls meningen” (Lindroos, 2015)

”När pappa inte var stressad kunde han vara en jättebra lekkompis. Han fungerade som en perfekt klätterställning och kunde snurra runt på oss så att han bara höll i fötterna och vi for runt och runt tills vi var helt snurriga i huvudena. Han spelade handboll och var därför väldigt stark och energisk. Jag var alltid och kollade på hans matcher och träningar. Minns bra lukten av svett och det där klibbet som man satt på bollen. Under en match i Britas fick jag bollen i huvudet då jag var på väg upp för trapporna. Den flög så hårt på mig att jag föll om kull, jag måste ha varit 4-5 år gammal då. Det kändes mest pinsamt fast det säkert gjorde lite ont också, jag reste mig snabbt och sprang vidare.

Pappa spelade för Dicken, han var en väldigt bra spelare och tränade konstant. Kan inte förstå hur mamma höll ut med det, när hann de spendera kvalitetstid tillsammans? Träningarna var mest i Britas. Jag gillade att vara där, det kändes sällan tråkigt. Jag minns att jag kände mig stolt över att få vara med, kanske viktig. I omklädningsrummet luktade det väldigt starkt till allt möjligt. Där fick jag vänta på bänken bredvid pappas saker då han och de andra killarna böt om efter träningarna. Jag såg en massa nakna rumpor och det ångade i hela omklädningsrummet när duscharna sattes på. Jag minns att det såg så skönt ut, jag skulle också ha velat hoppa i de varma duscharna. När det var match fick jag sällan följa med till omklädningsrummet, då var det mera alvar.” (Lindroos, 2015)

6.2 Nostalgins påverkan

Nostalgin påverkar både vårt nuvarande välmående samt våra attityder för framtiden på ett gynnsamt sätt. Eftersom historierna ofta kan ha en svår punkt, som man tack vare en annan person ändå har klarat av, har minnandet en socialt bindande effekt. Chris Weller skriver i sin artikel *Nostalgia Is Good For You: When We Reminisce, Life Feels More Meaningful And Death Less Frightening* att nostalgin har en viktig existentiell betydelse för oss. ”It brings to mind cherished experiences that assure us we are valued people who have meaningful lives.” Vi behöver alltså nostalgin för att känna att våra liv varit och är meningsfulla. (Weller, 2013) Hur effektivt vi sedan drar nytta av nostalgin beror i sin tur på våra personliga attityder. Om man tänker på sitt förflutna med en stor längtan ”då var det så mycket bättre.” kan minnandet ha en melankolisk effekt på oss och är därmed ogynnsamt för en positiv framtidsyn. Om man igen tänker på sitt förflutna med glädje utan längtan ”det var en trevlig tid.” får man en känsla av ett meningsfullt liv, som i sin tur påverkar framtidssynen och det nuvarande väl måendet positivt. Genom att utagera mindre positiva händelser genom skrift eller prat kan vi få stor hjälp i bemötandet och förståelsen av det skedda. Då har nostalgin åter igen en uppbyggande effekt för vår framtid. (Weller, 2013)

6.3 Hur uppgiften påverkade skribenterna

Skrivupplevelsen var viktig och positiv för många av skribenterna och jag fick många tack för uppgiften. De hade blivit på gott humör av minnandet och en del ville till och med skriva mer. Dessa personer hade dock mest endast positiva minnen och därmed är det förståeligt att skrivupplevelsen i sin tur kändes trevlig. Att få dela med sig sina egna livs historier har samma effekt som minnandet, det får våra liv att kännas meningsfulla. Man kan hålla historierna för sig själv, men först när de berättas ut är det till sin verkliga nytta, då åhöraren ger sin respons (National Geographic, 2014, 80). Många av dem hade också haft ett varmt och nära förhållande med den bortgångna personen. De som hade haft ett mera avlägset förhållande berättade mera faktabaserad information samt enstaka minnen, i dessa brev var tonfallet ofta mera reserverat.

7 Gammelmor- och farföräldrarna

7.1 Mina minnen i jämförelse med bilden jag fick efter läsandet

När jag började tänka på mina relationer till gammelmor- och farföräldrarna, märkte jag vissa specifika minnen snabbast återkallades till mina tankar. Dessa minnen var antingen sådant som jag själv hade upplevt eller något som hade berättats till mig. Eftersom jag har träffat fyra av gammelmor- och farföräldrarna har jag också egna minnen av dem. Ola dog när jag var ett år gammal, honom minns jag inte, men de tre andra minns jag bra. Jag skrev upp minnena i början av projektet, innan jag hade fått svar angående personerna, för att sedan jämföra dem sinsemellan.

För att respektera förtroligheten i breven valde jag att inte visa deras innehåll eller utseende för allmänheten. Jag rafsade ändå ihop några beskrivande ord om varje person för att öppna min uppfattning om dem efter läsandet.

Mina minnen om Ola

Jag var bara ett år gammal när han gick bort, men hade sett honom många gånger under det året. Några minnen har jag inte, men det jag alltid har hört berättas om honom var dagen då han gick bort. Det lär ska ha varit en sommardag år 1992 på mina farföräldrars sommarställe i Bromarv. Vid det skedet var Ola 67 år gammal. Ola var ensam på stugan i all sköns ro. Han hade stigit upp för att ta ett morgonkiss vid kastanjeträdet utanför huset då hans hjärta plötsligt stannade. Händelsen har alltid berättats till mig med en lugn och neutral ton, så på något sätt har den alltid känts mera fin än sorglig.

Ola efter läsandet

Systematisk, snabbtänkt, upptagen, sparsam, resande, sträng, många bekanta, få äkta vänner, tävlingssinnad, självisk, stolt, charmig, karismatisk, synlig, blyg, känslig, äldsta sonen, två bröder, intelligent, ambitiös, ledare, envis, självständig, rally mästare, sällskaplig, kunnig, dömande, uppfinningsrik, uppskattad, kvinnotjusare, svart-vit, orättvis, rationell, affärsman, stark, framgångssträvande, framgångsrik, olyckligt gift, avlägsen, ordentlig, introvert, snäll, närvarande, generös, lycklig, skrytsam, lugn, trevlig, älskande, otrogen, kär, viktig, gentleman, nöjd, snarkande, främmande, uppriktig, praktisk, njutare, utseendefixerad, gammalmodig, dålig förlorare, trygg

Mina minnen om Gunvor

Gunvor-momi bodde i andra våningen av ett litet höghus i Esbo. Trappuppgången luktade starkt till en blandning av gamla människor och tobak. På något sätt gillade jag lukten som barn. Hemmet var inrett med gamla vackra möbler och föremål och det såg hemtrevligt ut. Från ingången till höger stod ett gammalt skåpur och framför skåpuren en metall vas som var fylld med dekorerade videkissor. Jag tyckte de var så fina och funderade ofta på vem som manne hade gett dem. Kanske var jag också lite avundsjuk eftersom hon inte hade några från mig, utan endast från främlingar. I varje fall beundrade jag dem stort. Jag tror att de stod där året runt. Toaletten och köket var däremot lite obehagliga, och jag vill minnas att mamma alltid satt toalettpapper

på kanten, som i en allmän wc när vi barn skulle kissa.

Gunvor-momis leende var brett och hjärtligt. Hon smålog oftast med munnen stängd och tittade en djupt i ögonen. Hon var verkligen närvarande under våra besök. Hon uppskattade säkert det massor att vi var där. Alltid bjöd hon på någonting smått och gott till oss barn.

Senare när Gunvor-momi blev i sämre skick måste hon flytta till ett ålderdomshem, var hon hade ett eget rum och några egna möbler. Jag vet inte om hon trivdes där, men åtminstone verkade hon lycklig under våra besök. Hon hade mycket att säga och höll oss hårt i handen. Hon hade så mjuk hud. Jag gillade besöken eftersom hon också tog kontakt med oss barn, inte bara med de vuxna. Vid något skede började demensen bli starkare och hon kände inte mera riktigt igen oss. Varje gång höll hon oss ändå i handen och talade till oss med sitt varma leende på läpparna. En gång minns jag speciellt bra. Hon beundrade Ellens ögon och sade upprepade gånger ”Du har så stora bruna ögon!” och till Filip med en skojig röst ”Och vem är du då?”. Mig kallade hon för Benita. När demensen hade blivit starkare och stackars Gunvor-momi igen hade farit i sämre skick måste hon flytta till ett mera sjukhusliknande pensionat. Därifrån minns jag inte mycket, endast hennes oroliga och rädda blick i ögonen. Gunvor-momi dog när jag var 16 år gammal.

Gunvor efter läsandet

Intresserad, klok, allmänbildad, uttråkad, kall, egoistisk, lugn, pratsam, trevlig, uttråkad, ensam, olycklig, sviken, besviken, sårad, hjärtlig, oredig, närvarande, tjocka glasögon, snäll, basant, självständig, stolt, envis, bekväm

Mina minnen om Hakon

Hakon var en lång man med vitt hår. Han var väldigt snäll och tyckte om att leka med mig. En gång när vi var med mamma i deras sommarvilla Kesäranta skojade han med ett litet lejon gjort av sisalband. Jag satt i mammas famn vid det vita sänket i vardagsrummet och Hakon mitt emot oss. Det var roligt men också lite skrämmande, eftersom lejonet var hårt och konstigt. Lejonet har jag kvar.

Ett annat minne om Hakon är när han försökte lära mig alfabetet. Han älskade att rita och hade gjort fina illustrationer för varje bokstav. ”Aa” hade han ritat med rött och bredvid en lekfull apa. Jag hann bara känna honom en kort tid. Hakon dog när jag var fyra år gammal.

Hakon efter läsandet

Trevlig, sällskaplig, lugn, barnkär, respektfull, stilig, lång, artig, gammalmodig, social, skojig, godhjärtad, egoistisk, otrogen, envis, äventyrlig, stabil, pålitlig, principer, åsikter, modig, orädd, spontan, tacksam, uppskattade samhörighet, spänningssökande, resande, viktig, snäll

Mina minnen om Ingrid

Ingrid bodde i Tölö på Fendrik Ståhls gatan. Där hade de bott tillsammans med sin man Hakon, men jag kommer bara ihåg vistelser där när hon bodde ensam och Hakon redan hade gått bort. Ingrid hade alltid sitt hår så prydligt i lockar. Hennes hår var grått med olika ljusare och mörkare delar. Hon hade många leverfläckar på sin hud, både i ansiktet och på händerna. Hennes hud såg väldigt mjuk och tunn ut och under ögonen var den mörkare och mera insjunknen. Jag minns att hon ofta hade kjol eller klänning på sig med gråa tjocka strumpbyxor. Hon hade lite övervikt, men var i bra skick för sin ålder. Jag var alltid så stolt att hon hade levat så länge, skröt om det till mina vänner och tänkte att jag också kommer att bli så gammal som hon. Vid den tiden var hon redan över 90 år gammal.

Ingrid älskade Pommac och Mariekex och det bjöd hon alltid på när man kom på besök. Pommacen hälldes i dåligt tvättade glas, men vi klagade inte. Jag minns några enstaka diskussioner med henne, men mest var det nog ”de vuxna” som talade. Jag tyckte alltid om att besöka henne. Lägenheten kändes på något sätt mysig och mystisk på samma gång. Man kunde hitta allt möjligt konstigt där, till exempel min morfars gamla gipsbett i vitrinskåpet i tamburen. I matsalen fanns en gästbok och den skulle vi alltid skriva i innan vi gick, det var viktigt.

Det starkaste minnet jag har av Ingrid är när jag under min prao tid i högstadiet jobbade i Helsingfors och gick och hälsade på henne. Visiten var inte direkt planerad och den stressade henne mycket. Hon var sysselsatt med

att dekorera en toalettpappersrulle med tapetpapper när jag kom in. Den skulle bli en hörapparat. Efter en tid började hon fråga efter legitimationsbevis, det var då jag insåg att hon inte kände igen mig. Situationen var förvirrande. Jag föreslog att hon skulle tala med min mamma och det tyckte hon var en bra ide. I telefonen hörde jag henne säga ”Alltså vad skall jag göra med den här förbaskade ungen?!”. Av händelsen lärde jag mig viktigheten av att alltid planera saker i god tid vad det kommer till gamla människor. Jag kände mig pinsam och besökte inte henne på nytt på en lång tid.. Nästa och sista gången jag såg henne var på sjukhuset, då hon hade fått lunginflammation. ”Jag är tapper!”, så sade hon till mamma under ett besök. Det stämde, tapper var hon. Ingrid dog när jag var 19 år gammal.

Ingrid efter läsandet

Snäll, säregen, viktig, kär, nära, främmande, gammalmodig, Mariekex, Pommac, vild fantasi, pratsam, hantverk, långlivad, paranoid, skämtsam, konstig

Mina minnen om Kalervo

Kalervo var min mormors pappa. Han var en farmaceut och ägde ett apotek i Lahtis. Han var en temperamentfull och energisk man. Jag hann aldrig träffa honom.

Kalervo efter läsandet

Temperamentfull, spontan, ärlig, otålig, hetlevrad, överraskande, snäll, utåtriktad, aktiv, mångsidig, spännande, äventyrlig, utmanande, ambitiös, skämtsam, rolig, teatralisk, avlägsen, hårdhänt, bestraffande, orättvis, kramande, fysisk, Rotary, Lions, Frimurarna, tennis, friidrott, schack, rättvis, krävande, kontrollerande, sträng, karismatisk, generös, flitig, energisk, favoriserade flickorna, sträng mot pojkarna, uppmuntrande, dålig förlorare, tävlingssinnad, barnkär, beslutsam, festande, flörtig, casanova, litteratur, självsäker, inflytelserik, modig, modern, familjen viktig

Mina minnen om Maria

Maria och Kalervo hade en fest på kommande och Maria behövde en ny klänning för tillfället. Hon använde aldrig svart, i själva verket ogillade hon verkligen färgen. Till allas överraskning hade hon ändå köpt en svart klänning inför kvällen. Festen blev hennes sista. När hon på kvällen gick och lägga sig fick hon en hjärnblödning. Hon dog alldeles för ung, endast 48 år gammal. Jag hann aldrig träffa henne.

Maria efter läsandet

Spontan, rolig, utåtriktad, omtyckt, modig, modern, njutare, osäker, liten, vacker, kärleksfull, social, ansvarslös, piano, kör, konstnärlig, musikalisk, ambitiös, många bekanta, få kära vänner, sällskapsmänniska, barnkär, snäll, äventyrlig, skonummer 35, bohem, festande, sympatisk, hjärtlig, överraskande, levde i stunden, gästvänlig, diskuterande, pratsam, vardagen svår, saknad, viktig, hantverk, utbränd, upptagen, fiffig

Mina minnen om Torsten

Torsten kallades Totti. Han var en temperamentfull och framgångsrik affärsman. Han var aktiv i Lahtis. Jag hann aldrig träffa honom.

Totti efter läsandet

Aktiv, hjälpsam, deltagande, extrovert, generös, ingenjör, sällskapsmänniska, resande, uppskattade kontakter, Fennia Faneri, samba, slakten viktig, social, gästvänlig, fiskade, seglade, trevlig, avlägsen, temperamentfull, hetlevrad, elak, kontrollerande, avundsjuk, omogen

Mina minnen om Hedvig

Hedvig var en snäll och rar kvinna. Hon kallades Heddi och var gift med sin kusin Totti. Hon var min farfars mamma. Jag hann aldrig träffa henne.

Heddi efter läsandet

Snäll, rar, i skuggan av sin man, hemmafru, barnen viktigast, lugn, sträng, balanserande, trevlig, främmande, saknad, pepparkakor, korsstygn

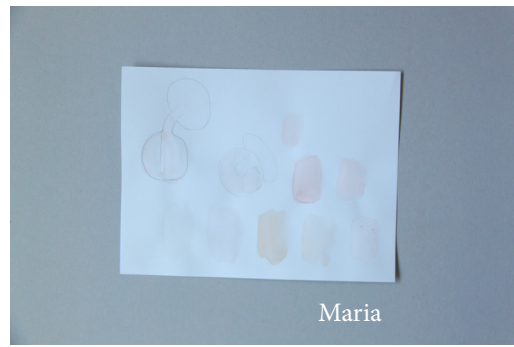
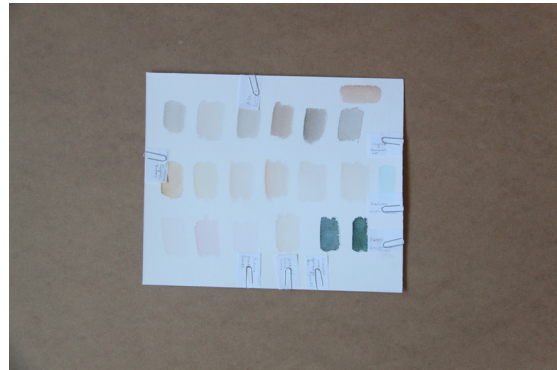

8 Utgångspunkten till formspråket

Under mitt utbytes år (2013-2014) i Tyskland kom det en nyhet om att världens äldsta flaskpost hade hittats. Flaskan hade fastnat i ett fisknät i Baltiska oceanen utanför Tyskland. Brevet inuti hade förvarats väl och man kunde tyda texten. Det var en fiskare som år 1913 hade skrivit brevet och önskade i texten att brevet skulle returneras till hans hemadress i Tyskland. I huset bodde nu hans barnbarn. Brevet var hennes första kontakt till farfadern. I denna historia blev jag rörd av hur kvinnan av en slump plötsligt fick ett meddelande av sin bortgångna farfar.

För mig symboliserar flaskan och flaskposttraditionen tid, att förvara, ödet, kontakt och glädje. Det är en fråga om respekt och nyfikenhet då flaskan hittas, en fråga om att öppna eller låta bli. Det valet är upp till den nya ägaren. Men eftersom flaskposttraditionens mening är att skicka ett meddelande till någon, så hoppas sändaren högst sannolikt på att flaskan öppnas. I mitt projekt handlar det om personliga meddelanden från mina släktingar och bekanta, som skrivit till mig med förtroende. Det handlar om brevhemlighet och det respekterar jag. Därför valde jag att göra slutna kapselaktiga former som innehåller fragment från breven jag fått. Dessa föremål skulle bli mina ”flaskposter”.

9 Skisser om personerna

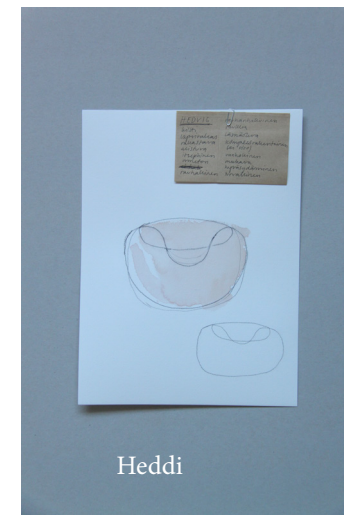
Maria

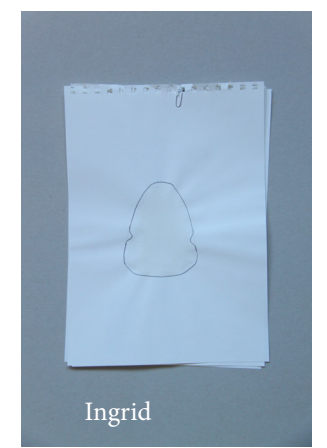
Gunvor

Kalervo

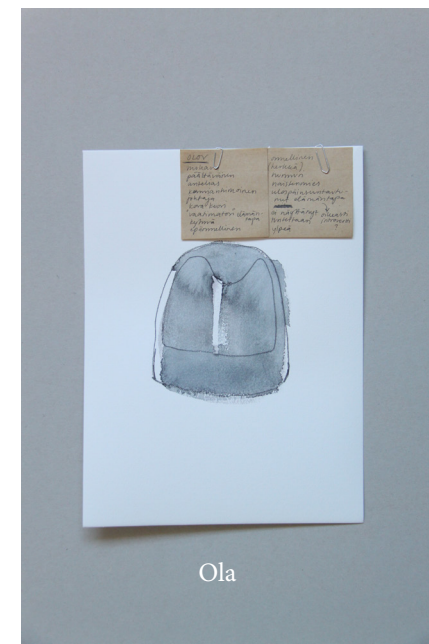
Heddi

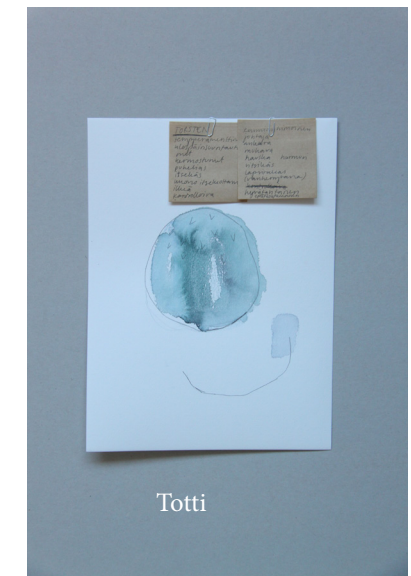
Ingrid

Hakon

Ola

Totti

10 Tillverlandet av smyckena

10.1 Bakgrund

Historien om den Tyska flaskposten intresserade mig direkt. När jag började fundera på flaskpostkonceptet i formspråket kändes materialet glas som ett lämpligt alternativ. Materialets känslighet tilltalade mig speciellt.

För att komma igång med formspråket samlade jag på glasföremål från olika loppmarknader och bekanta. Jag samlade på dem för att bekanta mig med formerna, materialtjockleken, färger och ytor. Medan jag samlade vidgades förståelsen för materialet och olika idéer för formspråket började bildas. I början tänkte jag att jag gärna gör de slutliga smyckeföremålen av sågade delar från olika samlade glasföremålen. De sågade delarna skulle tillsammans bilda en helhet som beskrev varje gammelmor-eller farförälder. Men så fort jag började få svar angående personerna insåg jag att jag inte kommer att nå ett för mig tillfredsställande resultat genom sammanfogningsmetoden. Därmed blev glasblåsningen det bättre alternativet för mig.

10.2 Glasblåsning

Glasobjekten tillverkades i Riihimäki. Där hjälpte mig de väldigt trevliga Marja Hepo-aho och Kari Alakoski. Eftersom glasblåsningen var en krävande uppgift skötte de den delen och jag assisterade där jag kunde.

Vi hade tre möten. Under det första mötet visade jag mina skisser och vi diskuterade om hurdana former och färger som är möjliga. Under det andra tillverkade vi testobjekt samt de slutliga formerna och under det tredje finslipade och tvättade vi objekten.

Från första början blev jag väldigt varmt mottagen till verkstaden och de båda verkade intresserade och engagerade i mitt projekt. Glasblåsning var ett obekant område för mig, därför var där en hel del nytt att lära sig. När vi såväl satte igång med själva blåsandet hade jag mina skisser framme som modell. Formerna skulle blåsas för hand och därför var skisserna väldigt viktiga. Vi började med att välja färgerna och styckade små bitar från färg stängernas ändor. Färgbitens mängd spelade en viktig roll i hurudan färgen slutligen skulle bli – ju mindre färgbit, desto svagare färg och ju större färgbit, desto intensivare färg. Färgerna ändrades också i nyans

väldigt mycket beroende på intensiteten. Färgbitarna sattes i en liten ugn för att värmas upp, så att de lättare skulle ta fasta på den glödande glasmassan som var på blåsrörets ända. När färgbiten satte fast på rörets ända värmdes den upp i ugnen och masserades sedan mot ett stålbord jämn. I nästa steg klipptes den glödande färgänden av till ett annat blåsrör som färdigt hade glasmassa på ändan. Denna doppades sedan i den glödande glasmassan och efter det började själva blåsandet. I processen ingick upprepande skeden av uppvärmning, formande och blåsande. Eftersom glasmassan är känslig för spänningar måste den bearbetas relativt snabbt. Innan vi gjorde de slutliga versionerna gjorde vi test i klart glas. Det klara glaset var aningen snabbare att bearbeta än de med färg eftersom där var mindre skeden. När blåsandet var klart knackades glas formen bort från blåsröret och sattes omedelbart i en större ugn. Ugnens temperatur var ungefär 500 grader Celsius och sänktes automatiskt sakta ner till rumstemperatur inom 12 timmar. Detta för att undvika spänningar i glaset.

Nästa dag skedde slipandet och polerandet av botten. Efter det tvätt och tork och så var de klara. I sin helhet tog processen ungefär åtta timmar, allt från att visa skisserna till att torka objekten.

10.3 Slutresultatet

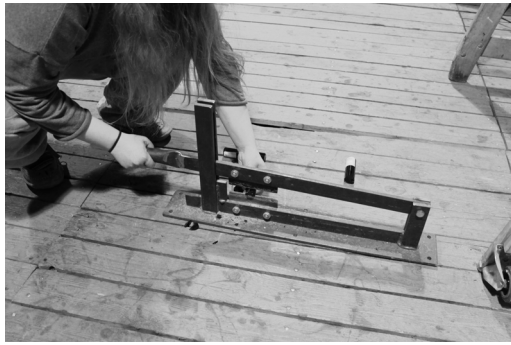
Glas formerna lyckades i mitt tycke väl, trots att de inte blev exakt som i ritningarna. Jag lärde mig fort att fritt blåst glas har sina utmaningar, eftersom resultatet utan form varje gång blir olika. Därmed måste man ge en viss frihet till materialet. Formerna lyckades i de flesta fallen väldigt bra direkt. Färgerna var svårare att lyckas med, eftersom de lätt blev för mörka. Det berodde på att färgbiten hade varit för stor. Om färgbiten igen var för liten, blev resultatet ojämnt, men i mitt tycke väldigt vackert med en gradient effekt. För att nå den önskade formen och färgen krävde processen många test. Enligt Marja och Kari var mina önskade former och färger krävande men möjliga. Jag fick allt som allt 11 blåsta objekt, av vilka jag valde de fyra bästa till de slutliga smyckena. Därmed hade jag fyra färdiga glasobjekt av åtta. De övriga fyra ”personerna” kommer jag att låta blåsas senare.

10.4 Känslor av samarbetet

Från samarbetet lärde jag mig mycket om materialet glas. Jag fick värdefull information om glasets möjligheter och det var härligt att följa med deras och mina egna objekts processer från nära håll. Atmosfärens betydelse

i samarbetsituationer förstärktes också. I glasblåsningssituationen lärde jag mig att vara mera tillåtande för sammanträffanden. Glaset formade sig bra, men eftersom de var handgjorda blev varje form olik den föregående och färgerna var också svåra att styra. Förhoppningarna hade varit väldigt höga hos mig och därför kändes i det här fallet även ett bra resultat som en besvikelse. När jag hade tuggat på saken ett tag genom att ta distans, började föremålen igen tilltala mig och jag började se på dem med nya ögon. Då kunde jag också hitta nya oväntade och träffande sidor i dem, som kanske inte hade varit med i planerna från första början, men som i slutändan satt bra.

Vid varje samarbete hamnar man anpassa sig till nya situationer och människor, vilket för mig ofta känns utmanande, men på samma gång lärorikt och belönande. Från det här samarbetet lärde jag mig speciellt viktigheten av vänlighet och öppenhet. Mellan Kari, Marja och mig fungerade kommunikationen väldigt bra och atmosfären var avslappnad och hjärtlig. Jag blev under hela processen förstådd och samarbetet fungerade i sin helhet väldigt smidigt.

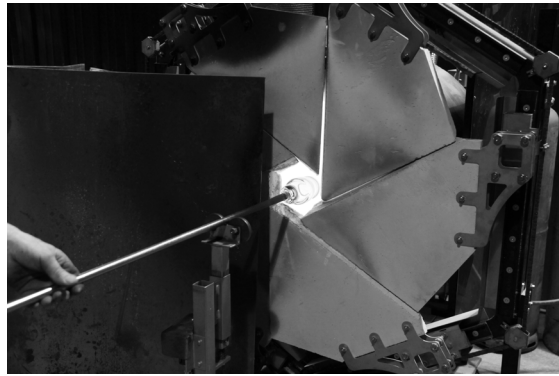

11 Proppen

För att sluta hålet i glasföremålen ville jag använda mig av silver. Jag tänkte också på andra metaller, trä och kork, men silver kändes bäst. Det viktigaste med korken var att sluta öppningen och vara vattentät. Därför bestämde jag mig för att tät och fastsätta den i glaset med transparent silikon. För att objekten inte skulle ha allt för många element beslöt jag mig för att fastsätta fragmentknytet i proppen. Då bildade knytet också ett tänkbart handtag, men i det här fallet oåtkomligt på insidan, vilket passar projektets tema angående integritet.

12 Näten

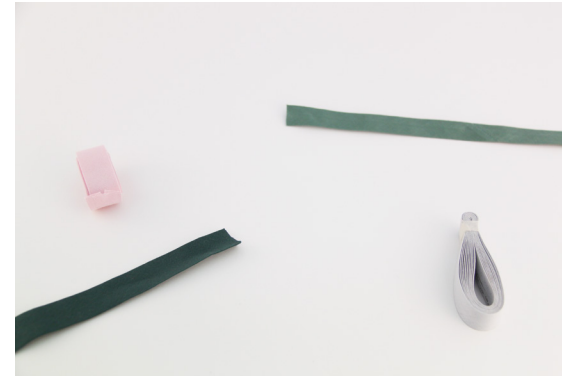
Som upphängningsalternativ hade jag i början olika läderband och tyger, men de skulle ha blivit för dominerande mot glas formen. Då slog mig tanken om fiskenät. Flaskposten som jag hade läst om på våren 2014 hade fastnat i ett fiskenät, liksom många andra flaskposter som hittas. Jag knöt ihop egna nät hållare i bomullstråd och prövade olika glasobjekt i dem. Glasobjektet syntes bra och hade fortfarande utrymme. Eftersom glasobjekten ”är” personer som jag lärt känna genom en tidskrävande och känslig väg, kändes också nätets symbolism träffande: värdefull information, som jag fångat i mina egna nät.

Det som jag kom att finna krävande var att hitta rätt typs trådar till mina nät. De första testnäten knöt jag i gammal kinesisk bomullstråd, som var tunn, angenäm och snabb att knyta. När jag hade hittat de rätta nätformerna till de fyra glasföremålen började jag leta passande färger och typs trådar. Efter att gått igenom olika tråd- och pysselaffärer i Helsingfors och Lahtis insåg jag fort hur begränsat utbudet är. Som tur hade jag på lager några trådar från Tyskland, som passade till två av föremålen. De andra trådarna hittade jag från hantverksaffärer.

13 Brevfragmenten

Det som förenar alla glasföremålen är hålet i ”botten”. Hålet ville jag ha för att genom det få inskjutet små brevfragment. Ur varje brev plockade jag ut vissa intressanta minnen, tankar eller fakta angående varje gammelmor- eller farförälder. Dessa urklipp kändes viktiga att plocka fram för att framhäva personens privata jag, genom att lägga fram ”hemligheter” och bitar ur hennes eller hans liv, ur andra människors synvinklar. De utvalda urklippen från breven var situationer eller händelser som väckte extra mycket känslor inom mig. De kunde vara roliga, neutrala, sorgliga, konstiga, otäcka eller sympatiska saker som framgått i breven.

Som material tänkte jag på både papper och tyg och ansåg efter test att tyg är det bättre alternativet. Ursprungligen tänkte jag screentrycka fragmenten på papper eller tyg, men då skulle de ha blivit alldeles för stora i proportion till glasobjektet. Fragmentet skulle ha innehållit skrivarens personliga handstil, vilket jag gillade. Men för att få fragmentknytet så vackert och enhetligt med glasobjektet, ville jag att storleken skulle vara betydligt mindre och sirligare. Då uppstod tanken med att brodera fragmentens text på ett tyg band. Det visade sig att bandet som jag önskade broderas på var för smalt för att göra någonstans med maskin och för hand tillät inte tiden. När jag sedan måste leta efter nya lösningar hittade jag vackra kantband i hårt bomull som var perfekta att skriva på med nästan vilken slags penna som helst. Jag gjorde test med matchande färgs band och ett ljusgrått band. De matchande banden såg fina ut men kändes lite för uttänkta. Det ljusgråa bandet passade i alla föremålen och gjorde helheten helgjuten. Efter att jag gjort beslutet att använda det ljusgråa bandet insåg jag att jag hade använt exakt samma färgs papper i breven som jag skickade. Inte konstigt att det gråa kändes tilltalande. Fragmentens texter skrev jag också med samma svarta gelpenna som jag tidigare skrivit breven. På så sätt kan man tänka att jag sammanfattade texter om personerna till personerna.

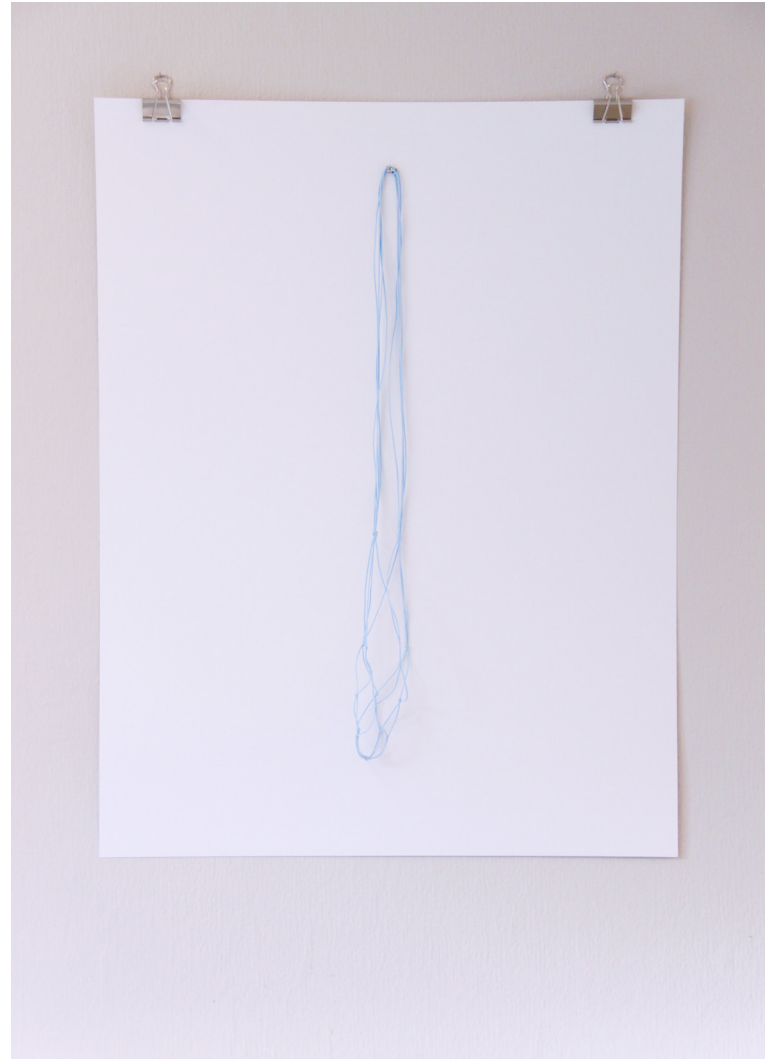

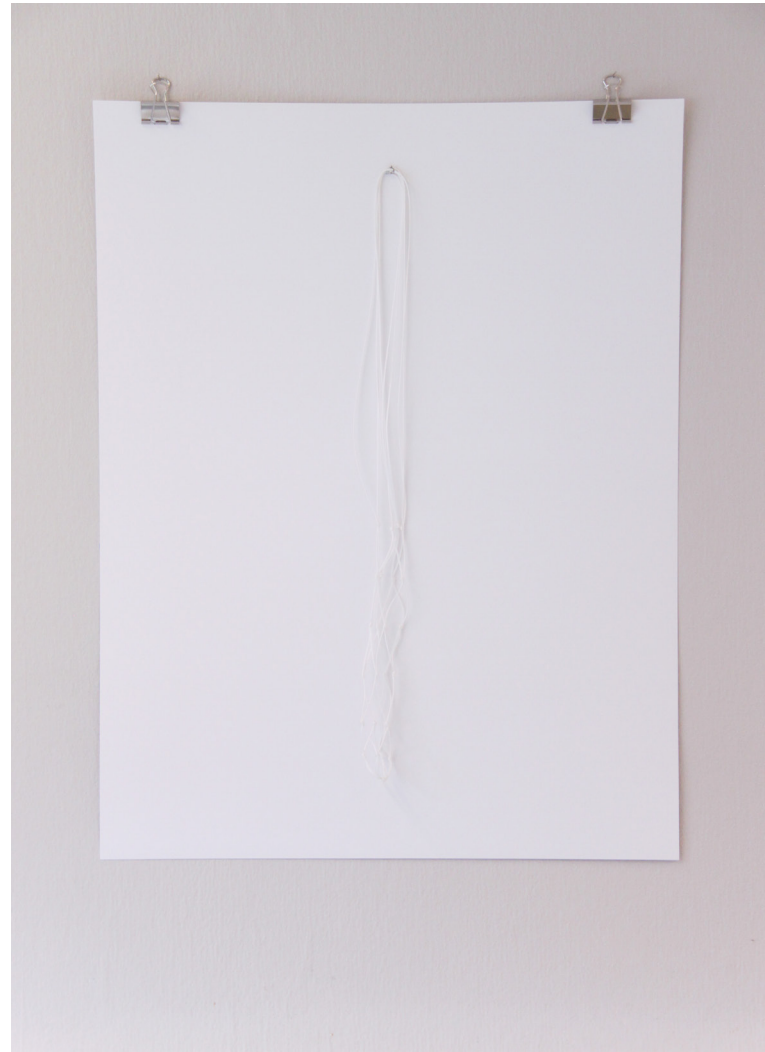
14 De slutliga smyckesobjekten

Ola

Gunvor

Maria

Heddi

15 Fortsättningsplaner

15.1 Smyckena

Jag ser med iver fram emot att fortsätta med projektet. Först inväntar jag ännu ett par brevsvar och måste göra analyser för några brev. När jag har fått mera information om de övriga fyra personerna och formspråket för dem börjar bli klart kommer jag att låta resten av glasföremålen blåsas. Jakten på passande och vackra trådar för näten kommer också att fortsätta. Som mål har jag att göra en vacker helhet, bestående av åtta personliga glasobjekt.

15.2 Fotoverk – minnen och gravar

För att fördjupa min ”forskning” tänker jag via fotografier undersöka min egen relation till gammelmor- och farföräldrarna. De minnen som jag själv har från en del och från det som tidigare har berättats till mig kommer att fungera som bas till en del av verken. I dem kommer jag att iscensätta olika ögonblick från mina minnen och sedan fotografera ögonblicken.

På sommaren 2014 gjorde jag mitt första fototest på Ola. Jag fotograferade det som var kvar av kastanjträdet där hans hjärta gav efter för 22 år sedan. Det kändes både sorgligt och vackert att tänka på honom där. Jag fotograferade minnet med hans gamla analogkamera Leica M2, med färg film. Det kändes passande, eftersom hela projektet egentligen började från den. Bilden framkallas som bäst, jag har därför ännu inte sett den. De övriga minnena kommer jag också att fotografera med Leican.

Den andra delen av min fotografiforskning kommer i kontrast till den föregående att behandla nutid. Som i dikten på första sidan, upplever jag att de bortgångna personerna ”finns” så länge vi tänker på dem och talar om dem. När vi slutar minnas dem, slutar de också existera. Det finns många ställen att minnas människor, man kanske inte ens behöver ett ställe. För mig har ändå gravarna haft en symbolisk betydelse för att komma ihåg någon bortgången person. Jag tror att det är gesten med att föra blommor till personen som gör det extra fint. Också lugnet på gravgården är magisk och skön. Känns som att tiden står still där. För att i nuet minnas dem som jag är en del av, kommer jag att fotografera mina gammelmor- och farföräldrars gravar, som en del av projektet.

15.3 Frågeformulär

Eftersom människan är en nyfiken varelse hamnar hon ofta kämpa med det som vore ”rätt” och det som vore spännande eller intressant. I formspråket ville jag behandla denna fråga, genom att göra en sluten form som innehåller ett lockbete, det vill säga fragmentknytet. Det ända sättet att komma åt lockelsen är genom att söndra helheten.

Öppnandet av en annan människas brev är enligt min moral en ful och orespektfull gärning, eftersom där är en stor mängd förtroende förknippat, som man genom öppnandet förstör. Men hur reagerar vi när vi har ett föremål framför oss som innehåller någonting hemligt och intressant och beslutet att komma åt hemligheten ligger i våra händer? Öppnar vi eller låter vi bli? Vi hamnar gå igenom en kamp mellan respekt och nyfikenhet. Vilken känds i slutändan mera belönande för oss?

För att ta reda på hur Finländare och andra nationaliteter agerar i en situation som denna, kommer jag att göra ett frågeformulär där jag beskriver två lockande situationer och svararen hamnar välja ett tillvägagångssätt i situationerna. Frågeformuläret vill jag göra för att mäta människans nyfikenhet och respekt, speciellt för att dessa svar kan bli riktningsgivande för mina smyckens öden. Jag är dock medveten om att svaren knappast kommer att vara 100% uppriktiga, trots att de görs anonymt. För att ta reda på hur kulturbundet agerandet är skall svararen i början skriva in från vilket hemland hen är.

Situationerna kommer ungefär att lyda:

”Du har fått ett brev som inte tillhör dig, men du ser mot ljuset att det innehåller någonting väldigt intressant. Du märker också att du skulle kunna få upp kuvertet utan att lämna ett spår. Vad gör du?”

”Du har fått ett brev som inte tillhör dig, men du ser mot ljuset att det innehåller någonting väldigt intressant. Du märker att du måste söndra brevet för att komma åt innehållet. Vad gör du?”

Som svarsalternativ kommer jag att ha ungefär fem olika alternativ.

16 Självvärdering

Personer, så som jag lärde känna dem -projektet har varit givande på många plan. Det har varit mångfasetterat och intressant att jobba med. Jag har varit i personlig kontakt med många personer, som deltagit i projektet genom att skriva till mig. Denna typs kontakt och stöd värdesätter jag stort. Det värmer hjärtat att bekanta släktingar men även släktingar jag aldrig har träffat skrev till mig. Genom att vara i kontakt med dessa personer förstärktes också min och skribenternas relation.

Breven gav mig värdefull information om mina gammelmor- och farföräldrar, men de avslöjade också saker om skribenten och skribentens relation till personen i fråga. Medan jag läste de vackra skrivelserna märkte jag hurdan stark påverkan det hade på mig. Jag började fundera hur människor i min bekantskapskrets männe skulle skriva om mig just nu och hur jag om dem? Hur vill jag leva mitt liv och hurudan människa vill jag vara? Vad vill jag att människor minns om mig? Hurudan relation har jag till mina närmaste människor? Läsan-det väckte många självstuderande frågor inom mig. De var saker som jag tidigare också hade tänkt på, men nu ännu mera konkret.

Många av skribenterna tackade mig i breven. De hade upplevt skrivandet som en trevlig upplevelse och en del ville till och med fortsätta skriva till mig om de andra mor-eller farföräldrarna. Det var verkligen glädjande att höra. Jag kan tänka mig att det för många kändes extra givande just för att det hade med deras egna förflutna att göra och på så sätt också om deras identitet och nutid. Kanske väckte skrivandet också liknande frågor inom dem som i mig när jag läste breven?

Planeringsarbetet var utmanande och härligt. Allt från att planera brevens utseende till tillverkandet av själva smyckesföremålen. I början hade jag stor press med att skriva breven, det kändes som ett så enormt projekt. När jag såväl lugnade mig insåg jag hur skönt och givande det egentligen var och tyckte att brevens innehåll och utseende till slut lyckades bra.

Det kändes ofattbart härligt när brevsvaren började trilla in genom postluckan eller kom till emailen. Svaren bearbetade jag noggrant genom att skriva anteckningar om varje brev. Jag skrev upp kommentarer och tankar om personerna och också om skribentens tonfall och attityd. Jag skannade varje mottaget och skickat brev och kuvert. Till analysskedet lade jag ner mycket tid, vilket var nödvändigt för skisserna, som var det nästa skedet. Formerna och färgerna bearbetade jag långt i mina tankar och ritade först sedan ut dem, vilket är en för mig passande arbetsmetod. Om en del personer formades bilden rätt så snabbt, det kan ha berott på svarens räckvidd eller på själva personen. Till lärdomsprovet fick jag fyra färdiga skisser som jag ville glasblåsa.

Skisserna var viktiga eftersom glasföremålen gjordes externt. Till första mötet i glasverkstaden hade jag hämtat rätt så enkla skisser. Jag märkte att de hade svårt att uppfatta hur föremålet exakt skulle se ut och jag gjorde därför nya, mera beskrivande skisser samt en färgpalett med de önskade färgerna till glasblåsningsdagen. På glasblåsningsdagen gick samarbetet smidigt och kommunikationen fungerade bra. Den trevliga atmosfären var gynnsam för bra resultat. Att få de önskade färgerna var någonting som jag märkte att var utmanande. Jag poängterade starkt den ljusa valören i mina skisser, men trots det blev glasföremålen nästan varje gång för mörka och måste därför göras ett antal gånger om. Formerna lyckades för det mesta direkt. I blåssituationen gav jag instruktioner, visade skisserna, assisterade litet och dokumenterade processen. Min närvaro var viktig och det kändes väldigt intressant och lärorikt för mig att få följa med. Allra trevligast skulle det förstås ha varit att själv få blåsa föremålen, men eftersom jag saknade kunskap inom området var att externalisera den enda möjligheten. Från samarbetet lärde jag mig mycket om materialet glas. Atmosfärens betydelse i samarbetsituationer förstärktes också. I glasblåsningsprocessen lärde jag mig att vara mera tillåtande för sammanträffanden. Glaset formade sig bra, men eftersom de var handgjorda blev varje form olik den föregående och färgerna var också svåra att styra. Förhoppningarna hade varit väldigt höga hos mig och därför kändes i det här fallet även ett bra resultat som en besvikelse. När jag hade tuggat på saken ett tag genom att ta distans, började föremålen igen tala mig och jag började se på dem med nya ögon. Då kunde jag också hitta nya oväntade och träffande sidor i dem, som kanske inte hade varit med i planerna från första början, men som i slutändan satt bra.

Brevknyttet och proppen var utmanande för mig eftersom jag ville ha så få element som möjligt och en helgjuten helhet. Jag är nöjd med lösningen att kombi-

nera de två elementen. Den gråa färgen och silvret gör helheten lugn. Det var också roligt att jag oplanerat föll för det gråa bandet, som var exakt samma nyans som brevpappret som jag skrivit breven på. Det att bomullen också var så pass hårt att det gick att skriva på med samma gelpenna slöt återigen cirkeln.

Nätet tyckte jag att fungerade bra eftersom där var tillräckligt med utrymme för själva föremålet. Trådarna var svåra att få tag på och det harmade mig, eftersom jag inte hittade rätt typs trådar till två av föremålen. I väljandet av trådarna spelade tjockleken, materialet och färgen en stor roll.

Helheten är jag tillfreds med, speciellt eftersom jag kommer att fortsätta med projektet ännu en tid framöver. Jag har under projektets gång märkt hur viktig tiden är för mig, att i lugn och ro få bearbeta ämnet och hitta lösningar. Då njuter jag av arbetet som mest. Mina värderingar har i och med projektet förstärkts. Jag har börjat uppskatta kvalité, tid och närvaro allt mer. Livsfrågor som vad som egentligen är betydelsefullt är också någonting som jag har begrundat. På en personlig nivå har projektet varit väldigt värdefullt för mig. Det har varit uppbyggande för både min personliga och professionella identitet. Jag har bekantat mig med teman som djupt intresserar mig, fått vara interaktiv och arbeta enligt mina egna värderingar.

16 Källor

Skriftliga källor

Ann-Catrine Edlund, 2012. Att läsa och att skriva. Två vågor av vardagligt skriftbruk I Norden 1800-2000.

National Geographic, 2014. Your personality explained.

Melina Lindroos, 2015. Reflektioner från barndomen

Elektroniska källor

Chris Weller, 2013. Nostalgia Is Good For You: When We Reminisce, Life Feels More Meaningful And Death Less Frightening [hänsyftad 22.4.2015]

Tillgänglig: <http://www.medicaldaily.com/nostalgia-good-you-when-we-reminisce-life-feels-more-meaningful-and-death-less-frightening-247627>

Sonja Salzburger, 2014, Konrad Fischer über älteste Flaschenpost der Welt, Fang seines Lebens [hänsyftad 22.4.2015]

Tillgänglig: <http://www.sueddeutsche.de/panorama/konrad-fischer-ueber-die-aelteste-flaschenpost-der-welt-der-fang-seines-lebens-1.1906480>

Okänd poet. Liljengrens begravningsbyrå [hänsyftad 22.4.2015]

Tillgänglig: <http://www.liljengren.se/liljengren/extern/dodsannons-forslag-verser.htm>

